

A N T W O O R T
o f
CONTRA-MANIFEST,
Van de
S T A T E N G E N E R A E L

der Vereenigde Nederlandische Provintien.

Great Britain & Ireland. Charles II.. King

O P D E N .

Declaratie van Oorlogh
D E S
K O N I N G S
van Groot-Brittaniën.

Gemeen gemaectt door order van de Staten.

En nauwkeuriglyk nyt het Engels vertaelt.

Gedruckt in 's G R A V E N - H A G E .

А И Т А О Г О Т А

30

СОНТЯ-АМНИЯТ

ВАРД

ГИАНГЕНТАТ

на Генрихе Мангольде Генрихе

о с о

Decisive on Oology

D 12

С О Н И Е

на Генрихе

Генрихе на Генрихе Генрихе Генрихе

Генрихе Генрихе Генрихе Генрихе

Генрихе Генрихе Генрихе Генрихе

*De Staten Generaal der Vereenigde Nederlandtsche Provincien, allen den
genen die desen sullen sien ofte hooren lezen, Saluys.*

DE hope die Wy tot noch toe hebben gehad, dat onse geduurige betrachtungen van Vrede merter ijdt beter succes souden bekomen hebben, en dat de gerichtereerde instantie van de Prins van Orangien, de konsten en listigheden tegen Ons gebruykt, te boven mochten komen, hebben ons tot noch toe wederhouden, om eerder een Antwoort op sijn Majesteyt van Groot-Brittanniens Declaratie van Oorlogh niet te gespen: als willende geenlins den haat vermeerderen, ofte voor de gantsche Werelt doen blijcken, hoe seer so een groote Koning misleyd is, met in sijn Naam uyt te geven een Manifest, in het welcke de Waarheyt minst is waar-genomen, en doorgaans vervult met saken die niet meriteren datse zoodanig een doorluchtrige Naam in 't voorhoofd dragen.

Edoch, nadien all' ons poogen en arbeydt, soo wel als die van de *Prins van Orangien*, vruchtelos zijn afgeloopen, en dat onse seer ernstige Versoeck-beden met smaetheyd niet alleen verworpen zijn geweest, maer daer-en-boven voor Injurien aengesien, blijckende aen d'exception, genomen op den respectiven Brief, die Wy aan sijn gemelde Majesteyt hadden geschreven: So is't dat de forse, die Wy gehouden zijn te dragen voor Ons eer, en all' het gene wy onse Onderdanen schuldigh zijn, Ons geen verlof en geeft, om de ontdeckinge onser onschult langer uyt te stellen, en aan gantsch Europa bekent te maecken de rechtvaardigheyt onser Wapenén; die Wy 'allen tijden bere twyligh zijn neder te leggen, so drie als het gewelt Onser Vyanden sal ophouden: gelijk wy deselve fonder een onvermijdelijke nootwendigheyt niet en hebben opgenomē.

Doch eer Wy vorder gaen, oordeelen Wy het noodig te versoecken, dat sijn *Majesteyt van Groot-Brittanië* volkomenlijk vertrouwe, dat Ons meeninge niet en is sijn Koninklike Persoon offensie te geven, welke Wy alle bedenkelike respect alijt hebben toegedragen, en altijdt sullen dragen; hocwel dat de kracht der waarheyt ons constringeert te disavoueren het meestendel van 't gene sijne Ministers hem wijs gemaekt hebben t'aueren.

Wy versoecken oock, dat alle de gene die van 't Engelsche Natiē zijn, wien dit Geschrift ter handt mocht komen, het selve met een onpartydigh gemoedt lezen, en daar in slechts d'enkele waarheyt beoogen, sonder t'aenmercken datse van Vyanden komt; nademaal Ons die benaminge seer tegens de borst stoot, en dat wy geen saeck soo ernstelijck begeeren, dan Ons selven wederom vereenigt te sien met een Natiē, waer aan wy door den H. Bandt van eenerley Religie geschakelt zijn; behalven een gesamentlijck Interest in versheyden andere opfichten.

Engelsche Declaratio.

WI zijn altijdt geinclineert geweest tot de gemeene rust van 't Christendom, en soo sorgvuldigh om geen Koningrijcken of Staten te invaderen, dat wy kopen de Werelt ons dat recht doensal om te gehouwen, dat het niet is dan een onvermijdelijke neccesiteyt, die ons constringeert tot de resolutie om de Wapenen op te nemen.

Immediatelijc't eerste werck dat wy ondernamen was onse restauratie tot de Kroon, was om Vrede te stabileren, en vast te stellen een goede correspondentie tuschen Ons en onse Nabiaren.

D' Antwoort.

ONs meeninge en is noit geweest om de vredsame en gneuse intentien van den Koning van Engelant in twyfel te trekken; en wy houden ons genoegh versekert dat alle misverstandt die tuschen Ons is geweest federr sijne herstellinge, slechts uyt de aanradingen van qualijck-geaffectioneerde Persoonen is gesproten; maer alsoo, voor soo veel belangt de Persoon van sijn Majesteyt, (welcke wy niet tegen-spreken) sy daar versheyden ongefondene beschuldigen by-voegden, welke op Ons selven sagen, soo sal een korte en sincere reden gevinge van het gedenkwaardigste, voorgevalen voor de handelinge tot Breda, genoeghsaam toonen, wie van beyde Partyen getracht heeft een goede correspondentie t'onderhouden, en wie de Vrede met de meeeste oprechrigheyt en yver heeft behertigt.

Toen sijn Majesteyt van Groot-Brittannië miraculeuslyck door sijne Onderdanen wederom geroepen wiert tot het Gouvernement sijner Koninckrijcken, heeft het hem gelijct een van onse Steden te verkiezen, tot ontfanginge der Gedeputeerden,

In't particulier met Onse sorge, met de Staten Generael van de Vereenigde Nederlanden een vaste Vrede te sluyten, op welke biliecke conditien die voorseeker niet gebrooken souden zijn geweest, indien enige Obligatie haer kon gebonden hebben binnen de limitten vryvantschap en gerechtigheit.

Dit Verbondt wierdt aen Onse zijde inviolable gemainteneert, maar in't jaer 1664 wierden wy opgewekt door de klachten van Onse Onderdanen, en de eenpariglycke stemme van beyde de Hayen des Parlaments, bevin dende dat het ydel was de propositiet van ons Koningryck voort te settien door vredesame middelen, terwijl Onse Onderdanen geduurigh onderworpen waren de injurien en oppressien van dien Staat blyten Landts.

Dien geheelen Somer wierdt door gebracht met Negotiatien en devieren aen Onse zyde, om Haer te brengen tot redelijke conditien, welcke niet tegenstaende all Ons devoir, bleek op het laetsft onmogelyk; want hoe meerder Wy Haer vervolghden met vriendelijcke propostien, te obstinater sy Haer toonden om met ons te accorderen.

Hier op volgt den Oorlogh in den jare 1665, welcke duurde tot den jare 1667, in alle welcke tijdt onse Victoriaen en haer verliesen Haer gneughsam bekordt gedachtig te maken in't toekomende haer Verbond oprochte lyk te onderhouden: maar in pleest van dat, de Vrede was soongest niet gemaekt, of sy keerden haer (volgens Haer gewoonlycke manier) tot het breecken van de Vrede artijckelen, en Onse Negotie te voet dwars te settien.

Eyndelijck alle die swarigheden te boven gekomen zijnde, en aan den Koning van Groot-Brittannien soo klare bewijlen gegeven hebbende, hoe sonderling sijn vriendschap by Ons geacht wiert, dachten wy hier in de geleyt te hebben het fondament van een vaste en bestendige Vrede, en hoopten dat d'Engeliche Ministers aan haar zyde daar toe souden hebben gecontribueert,

(47)

hem zoogedonden: en bleef ons by tot dat alles tot sijn her overvoeringe vervaardigt wien; gedurende die voornoemde tijdt hebben Wy getracht alle moeglycke bewijlen van ons respect aan sijn Persoon te toonen, en van onse vrije begeerde en sijn vriendelschap te bekomen, en ongelichhonden t'onderhouden. En al wat wy tot dien eynde deden, wierdt van sijn Majesteyt soo in danck aangenomen, en hield sich so verre overtuigt van d'oprechtigheit onser intentien, dattet hem geliefde deseive vry hooger erkennen, dan wy waren verwachtende; en verseckerde Ons met du meest obligerende expressien, datt'ly gesint was en ernstelijck begeerde, met onsen Staat in een nauwer Alliantie te treden, een eenige van sijne Predecessours hadden gedaan; en dat hy verhoopte, dat sijne restauratie oste herstellinge d'Inwoonderen van onse Provintien niet min voordeelig sou zijn dan sijn Onderdanen, en dat sy de vruchten daar van met eenparige vernoeging souden smaaken: Hierby voegende, dat hy niet sonder jaloufie mocht sien, dat wy de vrienteschap o' Alliantie van eenig ander Prins oste Koning boven de sijne souden prefereren. Verscheyden algemeene voorslagen en ontwerpingen van Tra'staten wierden selfs op dien tijdt gedaan: waar na wy een solemneel Ambassaadschap zonden, tot voltreckinge van het gene alrede was voorgestelt, en om aan onser zijde aan te bieden al wat redelijck en doenlick was. Maar onse Ambassadeurs waren daar so haest niet gekomen, ofly wierden een groote veranderinge in't gemoedt en inclinatien van Sijn Majesteyt gewaer, en merckten dat eenig qualijk geaffectioneerde Persoonen Ons by Hem verdacht hadden gemaect, ledert sijn vertrek uy den Haag; soo dat, in plaats van d'Alliantie, door hem selven ons voorgedragen, te sluyten, Hy tegen Ons met at dere Princen begost t'samen te spannen; en in't particulier, hoewel dat d'Oorlogh die wy met Portugal hadden, seer rechtmatig was, en genoeghsaam te verdedigen, iet-te-min heeft hy opentlyk ons gedreyght in rupture met Ons te willen treden, soo Wy door wapenen langer sochten de vergoedirge van het ongelijk, Ons van die Kroon aangedaan.

Onderusschen hebben onse Ambassadeurs instantelijck aenghouden, en met alle mogelijcke middelen gedrongen op het sluyten van een nauwer Alliantie met de Kroon van Engelant: doch na verscheyden tegenwerpleien en swarigheden, by dat Hoff gemoevert op d'Artikelen die onse Ambassadeurs hadde voorgeleert, in conformiteyt van de gedane voorslagh, terwijl Syn Majesteyt noch in den Haag was, hebben de Gecommiteerden, met dewelcke sy handelden, haar eyndelijk, na meer als een jaar uytstel, haar aangeboden het Tractaat, met Cromwell in't jaer 1654 gesloten; en dit Tractaat enconde ook niet geratificeert worden, dan met groote swarigheit en moeyre, en met byvoeginge van verscheyden Poincten, die het selve disavantagieuer voor Ons maakten dan het Tractaat selfs van't jaer 1654.

Eyndelijck alle die swarigheden te boven gekomen zijnde, en aan den Koning van Groot-Brittannien soo klare bewijlen gegeven hebbende, hoe sonderling sijn vriendschap by Ons geacht wiert, dachten wy hier in de geleyt te hebben het fondament van een vaste en bestendige Vrede, en hoopten dat d'Engeliche Ministers aan haar zyde daar toe souden hebben gecon-

misschien gelijckwy van onse kant deden, noch hettyt welcken van de mache voncken van tweemacht. Maar het Tractaat en was sob haet niet glossen, of sy besloten sekere pretentien te verduinen en op de baan te brengen, welche in 't groote volgen het Tractaat wel gericht, maar niet volkomen geijnsigd waren: en terwijl dat d' Ambassadeur Downing inden blsge veel gemaakte van sekere weynige ongefodeerde pretentien van sommige particuliere Kooplieden, sonden sy een Vloot Schepen, om verscheyden Plaatsen, Ons toebeboornde, op de Kust van Guines, en van alle de Nieuwe Nederlanden in te nemen, en dat in 't midden van een pektabiliterde Vrede, sonder voorgaande verklaringe van Oorlog, so eenige weygeringe aan den zijde van hun safsachie te geven op de minste klachte die sy gedaan hadden; en nadat handhare stecarden sy alle onse Koopvaerdyche schepen die lange bare kust azyden.

Dole excessen wierden met een Declaratie van Oorlog achtervolgt, gedwrende welcke wy met waarheydt mogen seggen, dat wy nooit geweygert hebben te lysten na voorstellen van Vrede, Ons door Princen en Staten oft door eenige andere Persoonen daar in niet geconcerneert voorgedragen; Maar in het tegendeel hebben wy geeng leghentheit laten voorby glyen van selfs voorlagen tot Vrede te doen, op de minste flickeringe van hope van te sullen succederen; hebbende tot dien eynde onsen Ambassadeur in Engelandt gehouden, gedurende de meestijt des Oorlogs, en zedert sijn vertreck Sijn Majesteyt van Groot-Britanniën gestadig van tijdt tot tijdt aangeboden, selfs het Altermotif, waer op de Vrede eyndelijck getroffen wierdt, (hier is bestaande, of om te behouden al wat wederbids gewonnen was, oft om alles aan beyde kanten wederom te geven,) sonder dat wy eenigh voordeel socht te halen by de conjunctie van Frankryck, die sich toen voor Ons had verklaart.

Dit alles geeft genoega te kennen, hoe wy altijd ge-yvert hebben na Vrede; en selfs sonder eenigh ander bewijsmachten lichtlijck dencken, dat Wy altijd sullen trachten na het gene dat het rechte fondament is van de welvaart onses Landts, alsoo onse Negotie daar op steunt.

Alle de gene wien eenighins de staat onser affaires bekent is, kan het niet onbewust zijn, dat een Oorlog ter Zee, loodang als dese daar wy nu in geëngageert zijn, van alle klippen het gevaerlijcke is, welcke wy t'allen tijden met de grootte voorlichtigheit sullen soeken te schuwen; en dat ons geen ander ding ter Werelt dan d'onvermydeliche noot de wapenen kan doen aanvaerdien: in geval sy o's slechts noch soo weynigh voorlichtigheit en wijsheit willen toevertrouwen, schoon dat sy al niet en wilden erkennen dat wy onse Tractaten houden (gelijck wy met waarheydt mogen seggen dat wy altijd gedaan hebben) vyt een maxime van Conscientie en Egyt, en derhalven moeten de bewijz-redenen, welcke Engelalandt allegeert, van dar wy een afkeer hebben van Vrede, en gedurigh onse Tractaten bieken, een krachtig bewijs en overtuiginghe nootsaekelijck met haer sleepen, tot het bewaaheden van een Paradox, 't welck soo seer tegens alle gevoel en reden is strijdende. Laet ons dan in o der dese gepreteerde Infractien overwegen, en eens sien hoe verre de t'samen-stellers van het Manifest het doen blijken, dat wy de Vrede tot Breda gevioleert hebben.

Als by exemplel, de Staten waren verobligert, volgens een Artijkel van 't Contract tot Breda gesloten, om Commissarijen aan Ons tot London te senden, tot reglement van onsen Handel in Oost-Indien: maer Sy waren soo verre daer vandaen, om sulcks na te komen, dat, doen Wy onse Ambassadeur over-senden om baer dat selve indachtigh te maken, dat Hy in drie jaren geen safsachie (tot die Artijckelen) konde bekomien, noch oock

DE eerste Infractie daar sy van klagen, en die in alle waarschijnlickheydt van seergroot gewicht en consideratie behoort te zijn, alsof de voorlocht heeft, bestaat oyt 4. besondere tacken, 1. Dat wy volgens het vooroemde Tractaat tot Breda, verplicht waren Gecommitteerden na London te senden, om een reglement te stellen van de Negotie op Oost-Indien; daar wy in gebreke van zijn gebleven. 2. Dat hier door de Koning van Groot-Britanniën genootsaekt wierdt een Ambassadeur over te senden, om Ons van onse belofte t'erinneren. 3. Dat gedachte Ambassadeur in drie jaren lang in de materiale Poincten geen safsachie van ons konde bekomien nochte ook (ten 4.) een surceance van de schade die d'Onderdanen van Sijn hoog gedachte Majesteyt in die Gewesten quamen te lijden. Waar op wy niet ongemerekt kunnen laeten voorby gaan,

gesurceantie van de omgeijcken die ons Onderdanen in die Gewesten van Haer ontvlagen.

pen met de waerheyt conformy Want / 1 / laat het gantiche Tractaat van Breda niet vlijt gedrukt oft equivalente termen gehouden waeren Gecommitteerden na London te zenden veel min om iemandt derwaarts te zenden tot reguleringe van den Handel op Oost-Indien daar in het gantiche Tractaat niet eens van geschat wort : dies wy. Ons moeten verwonderen over d'onverwachte vrymoedigheit des generis dewelcke onder d'ogen van gehed Europa een staet in't licht derven geven en staande houden , die sich selven wederleydt : en welcke valsheyt klaar bewelen kan worden , niet slechts voort te brengen het Tractaat selfs : het welcke ly allegeren ; en daar sy haar selven op fundereen. 2. Hoe is 't moeglyk dat de Koning van Groot-Brittannien van Onseen Ambassadeur sou senden , om Ons t'erinneren van 't gene noyt was , en 't welck wy niet en konden belooft hebben , nademaal daar niet eens van gerept is. 3. Wat voor essentielle Pointen konden daar gemoeveert geweest zijn op een imaginative Clausule en engagement ; en alsoo'er ten dien aantien neergens over geaccoordeert was by het Tractaat van Breda , wat satisfactione konden sy ons afvorderen ? 4. Wy kunnen in alle oprechtheyt en waerheyr affirmieren , dat onse Oost-Indische Compagnie federt de laaste Vrede , den Onderdanen van den Koning van Groot-Brittannien hier verongelijkt oft eenigh geweld altoos aangedaan heeft ; en met eenen oock , d'r sijn Ambassadeur in 't minste daar over aan Ons niet klachting is gevallen ; 't welck hy buyten twijfel sou gedaan hebben , soo hy daareenighans reden toe had. Maar om de onrechtmachtheyt deser klachte noch naakter aan te wijzen , en op hoe losse schroeven datse staet , hebben wy van grader handt versekering , dat de Gecommitteerden van 't Engelsche Oost-Indische Compagnie , by het Hoff versochrzijnde , haere Gravamina in te brengen , neven een Lijst van d'Injurien in Indien ontfang n , sedert het Tractaat tot Breda ; sy schriftelijk hadden geantwoort , geen altoos ontfangen te hebben.

Doch het geen niet minder verwonderlyk is dan al het voorgaande , is , dat sy ons te laste leggen de violeringe van het Bredaasche Tractaat , ten opschiet van den Handel op Oost-Indien , daar in het selve geen gewagh van is , in plaats van ons , om het gene wy ten dien aensien gedaan hebben , te bedancken , onder daar aan door eenigh Tractaat gehouden te zijn : en om den Koning en de gantsche Natie slechts te laten fien , tot hoe hoogen prijs wy genegen waren hun vriendelijchap te koopen en te perserveren . om kort te gaan , soo was 't niet de faack geschapen :

De Vrede daer van gehandelt wiert tot Breda , seer begeert zynde van de meeste in Europa , en de tijt te kort zynde om tusschen Engeland en Ons tot een particuliere Negotiatie van een Tractaat de Marine te treden , wierter geaccoordeert by provisie in 't werck te stellen 't gene wy met Frankrijck in 't Jaar 1662 besloten hadden , aanvangende met het 26. Articul tot het 42. inclusif : alsoo op dien selfden tijt geresolveert wiert , dat , ha 't sluyten van de Vrede , Gecommitteerden wederſjds souden verkooren worden , om 't' accorderen over een particulierder reglement van Marine , tot reciprocaal gemack en gerief der Koopluyden van beyde Natien ; welcke manier van Tractaten slechts dienende tot de termineringe der Contrabande goederen , en tot voorkominge van interruptie , welcke d'Orlogh gemeenlijck veroorsaeckt in den Koophandel van Neutrale Natien , teenemaal verschilt van een reguleringe in Negotie op Oost-Indien. Daar-en-boven de Winter op handen zynde , Engelandt voor hebbende de behoudenis der Spaansche Nederlanden , en afgevaardigt hebbende Sir William Temple , om met ons in gevolgh van het selve in een Negotiatie te treden , flooten wy in korten tijt drie befondere Tractaten met hem : te weten , het eene een Defensive Ligue tusschen ons ; het ander tot defensie der Nederlanden , 't welck naderhandt genoemt wiert de Triple Alliantie ; en het derde een absoluut Tractaat de Marine , 't welck geflooten wiert op den 1. Februarie 1668 , en het welcke geen ruymte naeliet tot nominatie der Gecommitteerden , daar van gesproken was tot Breda , nadien dit Tractaat vult hadde gestelt het gene daar sy over handelen souden , en datter tot een formeel en absoluut reglement niet met al meer toe te voegen was.

Na't duyten van dat Sachet hebben sommige Engelsche Kooplieden aan't Hoff geprefenteert, dat osseige Articulen daer van twijfelfachter waren en impracticabel; waer op Sir Willem Tulp een Ons overleverde, een Memorial, gedateert den 26 November 1668, sonder daer in gewen te snake, van den Oost-Indischen Handel, en op den eersten December daar na volgende behandighede hy aan ons Gecommitteerden tweec Articulen van het Tractaat de Manne, daer over geknoegt wiest, by welcke noch 4 Articulen gevroeght werden, om te dienen tot een regel tuschen de twee Compagnien in hun Oost-Indischen Handel, doch die in der waetheyt enckele pretentien waren die de Engelsche Compagnie eychten, tot hun particulier voordeel. En alhier staat te noteren, dat nochte in de Memorialen die gemoede Ambassadeur aan ons overleverde, nochte in alle de Conferentien met onse Geputeerden gehouden, hy van het Tractaat tot Breda niet een woort gerept, nochte sijne pretentie oer gesondeert heit op gemaide Tractaat, oft' op enige andere engagementen ofte obligatiën aan onser zijde.

Den gantschen handel wiert op dien leidende digh onse Vergaderingh mede-gedeelt; alwaar na een serius debat, hoewel wy hadden mogen weygeren eenige alteratie te maken in een Tractaat, het welcke opgewoonlijcke wijsen gelooten en geratificeert was: en daar wy met eenen, voor soo veel als belanghe d'Articulen die d'Engelsche Oost-Indische Compagnie aan ons had doen behandigen, niet aan verbonden waren door eenig Tractaat oft' andere verbitenis, om een reglement van Oost-Indischen Handel met haer in te gaan, veel min vericheyden Poincten, alle tot hun particulier voordeel tenderende, haartoe te staan, sonder eenige mooglykheit altoos voor ons om reciproque het minste voordeel by gemelde reglement te genieten, het welcke oock directelyk was strijdende tegens de doorgaans aangehomene Wetten, en het algemeen gebruyck van Indië: en eyndlyk, dat sy van geen ongelijk klaagden (gelyk sy oock in der daat met geen recht konden doen) door onse Compagnie hun aangedaan; dies sy alsoo te minder reden hadden te dringen op een meer particulier reglement, daer de nootdulcks niet en was verey schende: niet te min heeft. Oas goet gedacht alle die Conferentien over 't hoof te houen en aan sijn Majestey van Groot Brittannien en aan de gantche Engelsche Natié op nieuw deelproeve te geven, van hoe hoogh by haer vriendelijch� waarderden, en genegen waren den knoop onser Unie noch vaster te binden, en, indien mooglyk, onverbreeklyk te maken. Hier op gaven wy order aan onse Gecommitteerden, om gereed te maken een Antwoort op de proposition des gemelde Ambassadeurs, en met hem te confereren in order tot een spoedige conclusie van dat werck. En al wat wy in 't general van voornoemde Negotiatie kunnen seggen, welke particulier verhael te langhwijsigh sou vallen den genen hier in onbedreven, is, dat wy van de principale Poincten, by gemelde Ambassadeur voorgestelt, drie daar van toestonden en accoor, wieden, en sonder het vierde te verwerpen, begeerde wy slechte een naarder verklaring van sommige twijfelfachtrige Claufulen, in een van d'Articulen vervat, welcke, in pleats van een goede correspondentie tuschen beyde Compagnien te stabilicren, nieuwe debatten hadden mogen veroeraken, en op een gevaelijck gevolgh uytloopen.

En om te beter te doen blijcken, hoe genegen wy waren om Engelandt alle mooglycke satisfaction te geven, merckende daerde Brieven wederelts geschreven, alle duystere twijfelfachtrigheden niet genoogh verklaarden, hebben wy den Heer van Beuningen gefonden, voornaamlijck om van het meermaals gedachte Tractaat, tuschen beyde Compagnien een eynde te maken; doch oer d'Engelsche Minister, die met hem als Gecommitteerden geappointeert waren te handelen, ongewilligh waren een naarder verklaringe te doen over d'ambigueuse Clausulen, daar een duylidlycker verklaringe over ge-eycht wiert; om alsoo niet ontdeken den onrechten sin, waar in 't naerbandt haer meenden te vatten; dan of sy beducht waren dat de conclusie van dat Tractaat beyde Nationen nauwiger aen malekanderen mocht verbinden, en alsoo den Oorlogh die op dien tijt voor haddien, op nieuw verbinden, de voor noemde van Beuningen kunde geen positive antwoort op het geen, hy begeerde, bekomen, weder-keerend: sonder iets te vorderen in sijn Negotiatie; die naderhaft niet en konde hiervan worden van wegen het misverstandt, het welcke van die tijt gedouwien toenam, tot datter op een Oorloga quam uyt te berichten.

rienen noch in hadden, soo quae
noemde Tractaat wederomster
langdurig en geuystel en veel geric
Konings van Groot-Brittannië

Wy alius van geneleide plats wederom Meester geworden zynnde , heeft **Banister**, die toen ter tijt ons officieren commandeerde, de laetste order van de Koning van Engeland tot restituic daer van bragt, opsen Gouverneur te kennen gegeven, dat hy gelint was de Colonie te verlaten , en 't gehort te hebben van de voornoemde capitulatie ; 't welk hem voor wier vry standte doen; doch hier vernoegt zynnde niet voor haen selven te bylyden 't geen hem niet geweygert low worden , stelde sich 'aen als of hy noch Gouverneur van de Colonie ware, en vorderde hijsel hooge termen de selfde permissie in de naem van verscheyden Plantagiers , dij hyn gedengheerde , en daer toe van haer geauthoriseert ; waer op gedachte Gouverneur geinformeert zynnde dat de voornoemde **Banister** dagh en nacht in de Colonie caballeerde , en op een sediticule manier beloftien en dreigementen gebruyc't, om soo veel aenhang te krijgen als hy konde, en die te verobligeren met hem te vertrekken, en sulk een comportement aenfende, als directelyk trijdende tegenselvouveramhet die ons was ogedragien by het Tractaet tot **Dordt** , uyt krach twaer van alle inwoonderen der gedachte Colonie ons onderdaanen waren geworden , en by gevolgh niet en mochten 't samenrozen, en niet aengaen als een lichaem sonder ons verlof, veel licht haer selven als hoofden van partyen op werpen en caballeren tegen ons interest, gelijck als gedachte **Banister** had gedaen. Onse voornoemde Gouverneur niet voor raetslaem insiente dat hy selfs hem sou straffen , sond hem over aen ons, om hem foodanigh te straffen als ons goet dacht. Op sijn senkomste **Sr. William Temple** sijn voorspaek geweest zynnde, stelden wy hem op vrye vozen , en alhoewel dat d' inwoonderen van **Surinam** , nademael dat fy ons onderdaanen geworden waren, alle recht hadde verlooren , om sich onder enige andere heer schappy te begeven dan ons eygen , en dat in sulker voegen , dat geen uytheemische Koning met enig recht lich selven kan rechte maken over enige voorgaende capitulatie : ons onderdaanen geen wettelike vryheidt hebbende om uyt ons landtpalen te vertrekken , dan niet ons verlof te vragen , het welke wy ook affirmeren niet geweygert te hebben aen enige inwoonderen dier Colonie die haer aan ons of ons Officieren gevroeght hebben : dies niet te min , om sijn Majesteyt van Groot Brittanien te laten sien hoe gewillig wy waren om ons na hem te voegen , en hoe verre ons meeninge van daer geweest is , om ons nieuwre onderdaanen enighins rigoureuslyk te begeven etc hyn te weygeren het minste der privilegi'en hun toegelijc't in onse naem , stonden wy toe met sijn Majesteyt Ambassadeur in een negotiatie over geneleide materie te treden , en met hem te reguleren de maniere , hoe men gedachte capitulatie sou uytvoeren. Hier over ontstaenden verscheyde swarigheden ; het Hof van Engeland , poogende de woorden der capitulatie buyten

Maar gelijk het Hof van Engeland dit soos voor had om ons Colonie te vernietig, of om ons te overwinn en ons te slagen, wieer oply prentjie schoon noch toe ontdekking niech-
selikheid van over d'oste liggen; sichtenis by bun werck niet verricht te habben niet een groot
genoegheven van ons weghouderen? en voor die deet dat wy niet lang t'at derch rooden van nieuw-
wein dat niet te koopen? bedachten sy een nieuwewyond om onsie Stukken werken te ver-
nielen, waallek sy genoodzaecht wierden adter te laten, en begreeden nederhand, dat sy het koo-
per-werk, en ander nootwendighet gerechtchap tot hec maaken van Suyker, mochten vorvoe-
ren; hoewel soos men hier genoeghelyt rekenet over alle Colonien in America, en voor so veel
stukken en gemaecten waren, datsy eigenlijk eer belaste waren van de Suyker werken,
en derhalven in hun plaat niet transportabel. Dit was een schoon toe onfediick en leuidich
roogen d'is geval. In despatalat wat ghebeveece was, dat wy niet daar arte groote reden hadden
het salve t'essentiaal te dorwerpen; niet te min; om ons noch te rooden hoe hoog in de vrije land
schep van de Koning van Grte Brittanien, by ons te boek stondt, en hoe seer wy genege-
waerich alle byne begeerten te volloeden, hebben wy die oorsel ingewillight.

Wyden was hun verfoek. Engelsche schelde te mogen henden tot overvoering der geden die gemaakte mochten zind de Colonie te verlaten, bynene, dat niet door soos alle die Schepen des geda die 't niet mochten haarden om niet te verloren den bedoeling van 100 een proct Nederlant met de Schepen op dat epondeur beladenen te liezen wederkeeren. Dese streefdaan waren ons niet voldoende. En Nochtans dit verfoek directeitich was in huide tegens de wetten en 't gebruik van alle Colonien in Amerika, die een Prins of State regende Schepen dan hier oogen, tot eenige plantages in dat landt, welkeky respectievelijk bestuften; en dat er niet eenen uytdrachelyk by de capitulatie wouderbroken en veraccoedeert, dat onse Gouverneur, tot een civilen prijs, met schepen sou voorzien voor dien hewomphalen, die tyt hemself de Colonien ondert verkeert is. Deze verfoek was noch temindste die confidatien ob de hoochvriende affaires, ghecaueert voorgaende toestand.

? Maer also noch beducht waren om het den te van beschijden dat wensch niet en mocht afgeschen, ten ware dat y meer een echte roodkleren edewe Regenten der waerts sonden, om dan de reueck te meerder hermen te gevrey, en onder de hande d' Echteche hoochwoederen sed haer snoer te leggen, en daile te scheep drogheten y die op act, dat y gecommitteerd en mochten noemmen, om de ordenen ten omen Gouverneur conform het gene wy hijn Maesteyt van Groningelandt en Badden soegden, over te strengen, en daerder over byvoegen te wachten, dit hebben wy niet volghing geven, verhoekende meer sodanige perfonen te willen kiezen, die daer dan niet genoegheden vatten, en wel gemeneerde sydhen, op dat dies wel en met onderling vernoezen mocht worden. Maer hoe redenk en Billick d'cons verbek ook was, het mocht niet
Hof niet hardt en, dat iherenheys gemaect was, dat het hoogste bewint in dit Ambaert-

seine macht besteden: Wy sen ontkant geresolvent zindende heopfiepvoeren en voorwillinge te geven, te helen ons niet langer dat tegengekast, schoon dat wy groote reden hadde om hem verdachte houden.

So wie Ambassadeur bleek te
zijn over dit oengrych, overvra-
ng na meer jaren facultuation een
oerke tot voorbereitung van die
artikelchen: maar als my Com-
missaris tot den Scheepsmarkt
mochtte ontslaen. Voorts te
helen, de Hollanders (welke
hectuor gaende prachtig) in de
sjoek-sjep, lantsoom, hogen de-
veertig, tenen op den ander, so-
onden keymelyck ordre, contra-
derende die Sy Oproepelijek-
hadden toegeweest. 1684 oft het
officie van ons Commissarijen
hier te helen, gheuws alleenlyk
was van dat te hengenende
reyming, van ons arme Onder-
daen, inde geboden ende vrees-
kingen van de confederatien en
russche, om verlost te worden
uit die slavernye. Naer dat mocht
den Wy Onse klachte in August
laet bladen door Briefen aan de
Staten Generael, meer in wy ver-
schijnen, dat ordre gegeven mocht
werden een haer Gouverneur
zich tot obseruantie van de
voortse Artikelen. Dan tot de
toestemming dat die Russen
niet een moest dat ghevaardig
jarij schijf konden bekommen.

Om evenweide daas in nieuwe wargheden in te wickelen, gaven sy Banister so ample Com-
missie, als of de Colonie van Sartum ons van rechtsvalken niet toongaen, nevens verscheide
Chancullen welcke dudydelijk te Kleene gaven, dat hun intentie en voornemen was om ons te
dwingen dat wy sulka souden afstaan, hebbende selfs (door een onghoorde manier van pro-
cederen) genoemt, op de recommandatie en verkiefinge van Banister, vijf van ons Onder-
daen in Sartum, om Gecommiteerde te zijn van en door order van de Koning van Groot-
Brittanien. Onse Minister in Engeland daas van beicht bekomen hebbende, wierden schue-
nck vernast, soondende daar over hun hoogh manoegen, waer op gemelde Secretaris Treuer
slechte, al leecht ingeblikken, van bare maiddagen niet en wiste, merckende datter om verre stoo-
ren, om all het gewalteerde, hechts was het gene d'andere Minister becooghden, hieldt dicht,
maals amby gedachte Minister, om de billijke Comisderatiën, die sy mochten hebben, over
thecht te helen, en Banister een brief van recommandatie te willen vergunnen, waer in sy onsen
Gou-

Eindelyck waren die Negotiatien door onsse Minister in
Engeland afreden: en de laetste Order die Wy onsen
Gouverneur toe-zonden, wierdt tuschen den laetsten Secreta-
ris Treuer, en baergelloen; 't welck regent de gedachten van
andere Engelsche Ministeren vry aanleer, die geen vertrouwen
alzo hadden dar wy daar toe te bewegen souden zijn, om so
vech van ons recht te laten vallen, ofte so veel specken toete-
gaan, daar wy siet een gehouden, en ons soe nadeligh wa-
ren. Doch gelijck de verborgene beweegheden en moti-
ven, welcke gedachte Ministeren terugge hielden van het pri-
vat tractaat tuschen d' Ostendische Compagnie, 't welck
soe verre gevanceert was, te voltreken, nu deden ver-
moeden, of oock de stacck van Sartum in der minne en vriend-
schap mocht by gerekht worden, (geen van heye accordieren
de mer, de melior en onius genoemt) Deur, daer ik no-
na toe gescreuen, om de Heerquin van Oostend (Vadungen)
soo hadden sy poek in: mocht geen gevallen in het gene ge-
melde Secretaris verricht had, en begolten valt te peynen,
hoe ly de volyoeingh daar van mochten huyten; sonder eens-
te dencken aen het smeeken en kermen van die arme Onder-
daen, dewelcke (soo sy seggen in haer Manifest) verlangen
van huic gevancenis ontlagen te worden.

Dien volgosen niet derende openlycken gedachten Secre-
tarisaamranken, om hem in hun eygen Persoon te beschuldigen,
hebben sy het Accoort door hem gemaect, aan 't naau-
wer ondersoek van de Raadt der Plantagiers gereferert, om
te sien of sy geen ander eych konden uytinden, boven het
gene hy alredy van ons bekomen had. En voorwaer, hun arg-
uitgeheit geluckte nog wel, dat by aldien Banister selfs, soo par-
mant als by ouck wes, sae gemelden Raadt niet en hadde ver-
klaert, veraegndt te zijn mocht hogen. Wy hadden toegestaan,
en met een moeyelijken geest uygedrukt sijne ongewillig-
heit, om te voltreken, onsre Order en sou niet aangenomen
gewest zijn, en hadde al wederom met nieuwe afvorderingen aan boort gekomen, voor en
alerty Banister hadden afgvaardigt.

Om evenweide daas in nieuwe wargheden in te wickelen, gaven sy Banister so ample Com-
missie, als of de Colonie van Sartum ons van rechtsvalken niet toongaen, nevens verscheide
Chancullen welcke dudydelijk te Kleene gaven, dat hun intentie en voornemen was om ons te
dwingen dat wy sulka souden afstaan, hebbende selfs (door een onghoorde manier van pro-
cederen) genoemt, op de recommandatie en verkiefinge van Banister, vijf van ons Onder-
daen in Sartum, om Gecommiteerde te zijn van en door order van de Koning van Groot-
Brittanien. Onse Minister in Engeland daas van beicht bekomen hebbende, wierden schue-
nck vernast, soondende daar over hun hoogh manoegen, waer op gemelde Secretaris Treuer
slechte, al leecht ingeblikken, van bare maiddagen niet en wiste, merckende datter om verre stoo-
ren, om all het gewalteerde, hechts was het gene d'andere Minister becooghden, hieldt dicht,
maals amby gedachte Minister, om de billijke Comisderatiën, die sy mochten hebben, over
thecht te helen, en Banister een brief van recommandatie te willen vergunnen, waer in sy onsen
Gou-

Gouverneur hadden) was, dat orden dat voorstaet vrouwe oyt te vleeten, en op voorhoede om ha-
digheid in die ouderdom mochten zijn, geen exceptie te maken, 't welck ly hem als oyt een in-
gewickelt geloof en krichtig vertrouwen op sijne oprechtigheyt, toekonden; 't welck leet veel
verchting van private onder te sonden, tegen sprekende de gene die wy allede in 't openbaar hadde-
den u y gegeven, gelick ons hier tegens alle waerheit te late wort geleydt, en dat niet soo wey-
nigh fondament, als het geneelydaat byvoegen van wegen *Pausieren*.

Na al dit verreck, dat wy geen oorlaack van waren, vertrocken ten laasten d' Engelsche
Schepen, en quamen eyndelijck op den 19. Januarij 1673. tot Surinam te landen, alwaar de Ge-
commiteerdeen niet alle bedenkelijke beleeftheyt wierden ontfangen. En all' wat wy niet wey-
nigh woorden kunnen leggen van wegen het gepasseerde tussen haer en dienen Gouverneur,
is, dat aan sijns kant niets was vergeoten dat d' Engelsche Nacie aan ons mocht obligeren; my vry
verder gegaan hebbende dan men van hem te verwachten had, en t'geen de Artikelen niet
Engeland gesloten, vereyschten.

Maar voor soo veel als de Gecommiteerdeen belangt, haer comportement was gedurigh ver-
menig met onredelijcke passie, ongefondeerde klachten, en onrechtmatige begeerten, als of sy
niet anders voor hadden, dan misverstand te zacyen tuschen de twee Nationen: hebbende niet ee-
nen getracht door alle mooghlike middelen onse Colonië oyt te roeyen, tegens de verbintenis is
der gener onder haer, welcke onse Onderdanen waren: tegens de beloften die Banijer in 't particu-
lier aan onse Ministers in Engeland had gedaan: en eyndelijck tegens het engagement van
de Koning van Engeland selfs, en sijn Koninkclijck woort, van sulcks niet te sulien doen;
Maar allooi het bewis hier van alte veel tijts sou wegh-nemen, hebben wy order gegeven, om
het Journaal onser Gouverneurs, nevens sijn Antwoort op het Protest, 't welck gedachte Com-
missaris onder hem niet beruften toen hy vertrock, te publiceeren: om aan de gantsche Werelt
in 't algemeen, en d' Engelsche Nacie in 't particulier, te laten hien, de notoire valscheyt van 't
gene ons wort te laate geleidt, en de sinceriteyt van 't comportement onser Officieren, soo wel
als d'oprechtigheyt onser meeningen.

Dan? u geen wonder dat Sy
soo extra vingeren op Onse
Onderdanen in plase staan so ver-
re afgelopen, daer Sy sou
zijn met onse Koninglycke Per-
soon, en de eer van dese Nacie
soo dikte by haer, in haer eygen
Land, daer qualijk een Stad is
in haer territorien, die niet gen-
unkt zyn met angerijnde befor-
reljcke Schilderyen, valsche
Gedenk-Pennungen en Pylaren,
van welke enige per ordre van
de Staet publykelijk zyn ten
zaam gestelt, in deselve tijd doen
wy met haer traden in ver-
srighe Raads-ploeginge, tot de
oprichting van de Triple Allian-
sie en de Vrede van 't Christen-
dom: dit alveenlijc was suffisan-
te reden tot onse misnoeginge,
en 't resentiment van alle Onse

VAn de gepretendeerde Enormiteyten, begaan tegens
d' Onderdanen van de Koning van Groot-Brittanniën in
verre gelegene Gewesten, komen synu tot Ons affronteren
(gelick ly sonder eenigh fondament affirmeren) van sijn Kon-
inklycke Persoon en d' Engelsche Nacie, 't welck alleen
oordeicks genoegh waere geweest, om gedachte Majesteyts
hooghste misnoegen, en het resentiment van alle sijne Onder-
danen op Onsen hals te halen; 't welck in effect so veel is als
of d' Engelsche Ministers hadden gefeydt, dat, om te straffen
d' ambitie van een Borgermeester van een particuliere Stad,
die sich wat te lichtveerdigh liet uyt-schilderen, Europa ten
minsten in een lichte vlam moeste geselt worden, en dat soo
een groote sond niet af te wassen ware dan met een diluvie
van Christen-bloet.

Doch om dese beschuldiginge wat netter te beantwoorden:
Wy en konnen ons niet genoegh verwonderen over het com-
portement van 't Hoff van Engeland, het welcke volkomelijc
meent te justificeren een Oorlogh, waar in soo veel on-
noosel bloedt is gestort, en die soo een algemeene verwoestin-
ge veroorsaeckt, met sproockjes te vertellen, die op geen waer-
heit gefondeert, en soo seer benedende desficheyt van een
Manifest ziji; en met hun verhael van diffamerende Schil-
deryen,

(14)
Onderstaande. Maer wij wijn
dat ons broeder was waerdet
confidant, dat diens slus
rechtes te wachten de preterente
van onse Negocie, den welcke
dependeert 't welvaren en pro-
pariteit van Ons Volck, en bann-
huysen Landts, te beschermen
van vijende en onverwachting,
en de Hollanders baen ver-
sontende ons te affronteren, by-
na in onse eygen destrict, heb-
bende oorsaek om Onse rechts-
voerige soorn tegen haer te
soeken, noegodt in ons land
een ophoddet hooft, nu
nu Virienden geworden, niet langer sou verwachten.

En dese Medalie, hoewel niet gedaan door Onse order, bij Ons aangesien voor gantsche on-
saalwoerijck, heeft een van onse Provincien den Plaat-Inyder verlof gegeven om dese open-
lijk te verkopen, gelijck men gemeenlijck toelaat het drucken en verkoupen van Boecken
die men niet voor gevaarlijck keurt; ofte 't een particuliere belceftheit vergont een speciale
Privilegie aan een particulier Boek-verkooper, om hem alsoo boven lije Gebuuren te prefe-
teren; om nu hier t' inifiteren op het recht dat Wy soó wel hadde als andere Souverainen, om
of Medaillen of enige andere gewoonliche middelen te gebruycken, ter gedachtenis van geni-
ge Actie ofte Geschiedenis die wy gedenkwaardigh hielden, waarvan in Engelandt voornaam-
lijck soo veel voorbeelden zijn.

Maer hoewel Wy niet en dachten dat de voornoemde Medalie de minste aanstoot had kon-
nen geven, nochans zijnder geweest die dese ten argsten hadden geduyt, om den Koning van
Groot-Brittannië te verbitteren, en als is 't datter geen ding meer valich en ongefondert was,
dan het geng door de lewacke informeerders wiert ingeblaten: dies metteman om alle pretien-
sie te benemen, en te bewyzen sels in de geringste omstandigheden d'oprechtigheyt van onse
intentien, wierdt de Privilegie, den Plaat-inyder vergoot, ingeroepen, alle de Medalien die men
konde vinden, gelupprimeert, en den Stempel geordineert om gebroken te worden, om datter
niet meer in 't veborgen mochten geslagen worden.

Wat belangt de diffamerende Schildryen daer sy van voorgeven dat onse Steden krioelen, het
groot gerucht dat sy maken, is nergens anders op gefondert dan op een Schildery, die een Schepen
van Dordt hiet maken, ter eerst van de Heer Cornelius de Witt, een van haer Borgenmeesters, en
die sy uyt een wat teruyn scheutige beleeftheit ordineerden in het Stadhouys op te hangen.
In dese Schildery wiert hy afgemaelt met een Regiment-Itaf, om dat hy in den voorgaenden
Oorlog op de Vloot het bewind had als onse Gedeputeerde, en de Schilder had daer noch by-
gevoegt aend'eene handt een Revier met verscheyde Schepen, waer van sommige in de brandt
waren; en aen d'ander handt de Hoorn des Overvloeds, waer uyt allerley goederen en waaren
overvloeyden; om aen te wijzen dat den Oorlog de Vrede had ingeruynt, en dat de Negocie en
Commercie op Battaliën en gevechten waren gevoigt. Waer in fijst t'aenmercken. 1. Dat de
Staat aan het oprichten vangedachte Schildery niet hand-daadig was. 2. Dat het oock niet
en was het gantsche schaem van de Stadt Dordt, maar slechts de voornoemde Schepen, die sijn
bysonder vriend was. 3. Dat dese Schildery (hoedanigh daese oock mocht geweest sijn) in
een private kamer hing, daer niemand dan de Raads-heeren van de Stadt vry mochten komen.

En ten laetsste, dat er in de gantsche Schildery niers infameus was, en al wat daer in berispe-
lyk

deren, en vaders Medaillen en Pilaren, daer alle onse Steden, na haer /1705/, niet vijf jaare daerant voor eerst waerde
weliche Pilaren belangt (her welcke, op dat wy dit in 't voor-
by gaeen leugen, eenigheids een singuliere expellie is,) sooly
dane mede wullen leggen dat wy Pilaren hebben opgerecht tot
onserre van de Koning van Groot-Brittannië, of van d'Engel-
sche Nolie, men sal noyt bevinden dat wy eens gedacht heben
iets dergelycks te doen. En in dien sin alleen mach men
die Pilaren met waerheyd valica noemen.

En wat aengaet de Medalien, (welcke is oock valschedoe noem-
men) wy hebben noyt dan van een waerachtige geweten,
waer op onder bekende en gewoonliche Sinnebeelden, hy
Poeten en Schilders in 'tg-bruyck, aen d'ene kant Oorlog
wierdt af-gebeeldt, aen d'ander Overvloeds en Freds, die de
selve voor- en brengt, hebbende onder haer voeten Tweedeharts,
onder da gedaente van den overwouwen Eure, die de Staten
nu Virienden geworden, niet langer sou verwachten.

Jik was wat d'yelehey: des geens die na erre of locht, of sennam, welke een meer voorlichtig sou afgeleggen hebbeng.

Bedijken dese enige Schildery, mogen wy met waerheydt leggen, noit gehoort te hebben datter regens eenige andere exceptie is genomen, of geklaegt; en soo'er eenige infameuse te vinden waren geweest, de Koning van Engelar ds Ministers die by Ons hier gesideert hebben, souden daar buiten twijfel van gesproken hebben, en begeert dat d' Autheuren en Uytgevers daer van mochten gestraft geweest zijn; 't welck een klaar bewijs is, dat noit sulks publicklyk is ker baar geworlen. En in geval datter eenige heymelijk verkocht ofte verspreyd zijn geworden ('t welk wy noch niet en geloven) hoe konnen wy sulks verantwoorden, ofte goordeelt worden handdagig geweest te zijn, aan't geen Ons noit ter kennis is gekomen?

Wil sijn Majesteyt van Groot Brittannien op peene van Ons te beoorlogen, meer van ons verwachten binnens onse Dominien, dan by sels kan doen in sijn eygen Koninkrijcken, daar het genoeg bekent is, hoe veel bittere Pasquillen, soo tegen sijn Persoon als regeeringe, uytgestrooyt zyn geweest, niet tegenstaend de næuße ondersoeckingen? en lichtelijk da sijn eygen Hoff daar niet meer vry van is geweest dan de rest van he: Koninkrijck: en de vryheyd die sijn Onderdanen haer aenmatigen, is soo algemeen, dat sy sels sijn verborgenste verrekamer niet en hebben verschoocht. Sijne Ministers zijn noch slimmer gehandelt, nademael dat de Canclelier in de redeneringe gedaen voor het openen van de vorrige sessie des Parlaments bekent, dat sy publyk van *Verraderij* en *Dwaesbeyt* beschuldigt, en sels in de Koffye huyzen voor Sot-ten en Schelmen wieden uy gemaeckt. Dit zijn sijn eygen woorden.

Dit dan soo zijnde, met wat recht konnea sy over Ons klagen, dewelcke selfs in de hitte van alle onse Oorlogen niet schuldig geweest zijn aen eenige ongeregeltheden die hier by te gesquamen; en die in dese laetste uyt eygen beweginge onder seer gethringe boeten twee Paquillelen hebben gesupprimeert, welcke met te weynigh respect van de Persoon van sijn Majelleyt van Groot-Brittanniën spraken; hoewel d'Autheur den welflandt van onsen Staat seer toegedaan scheen te zijn.

Gelyck dit Artijkel swaer valt te verstaen, en mer geenerley bewijs is bevestigt, so gheven wy dat sy daermee be-oogden een inleydinge tot het gene volgt; en derhalven kunnen wy 't niet beter wederleggen dan met ordentlijck t'antwoorden op de Materien van daad, die sy allegeren.

Het rechts van de Vlagh is sooo
voudt, dat het is een van de
soerste prerogativen van onse Ko-
mincklyche Frederessours, en be-
hoort de het laetsje te xymdaer als
Koninkcklych oyt van scheyden
moet, 't en is noyt in queſie ge-
trocken, en wiert wel expresselyk
erkent in 't Verdragh te Breda,
nochtans deso laetsje Somer wiert
niet alleenlyk gewihaert, by haer
Commandeers toe Zee, en die tuo-
lantie daer na, in den Haagh ge-
reicht uverdigt; maar het wiordt
door baerlyuden vortoont in de
meeste Horen van 't Christen-
ryck, als halachelijck woor ons

DIt is het Grof-kanon der *Engelsche Ministers*; 't is het gane waer tegen sy meenen wy geen wederstaadt kunnen bieden, en daer sy met het grootste vertrouwen op steunen. Al eer sy dese pretensie hadden, wisten sy niet hoe sy alle de swaerigheden, die gedwairghun desseyn verbinderten, te horen mochten komen. Sy waren gesint Ons den Oorlogh aente doen: sy hadden't *Frankrijck* beloofst; en mer genen haer leuen gelief-kooft dat fulcks hun private desseynen binnen 's Lands dapper sou avanceren; Maer het heeft haer gefadigh aen argumenten ontbroken, die populair genegh waren om de Natie tegen Ons op te hitsen. Sy hadden wat meer dan hare Schilderyen en Medalsien van nooden, en hier op practiseerden sy het senden van een Jacht, om onle Vloot op te soeken, die niet vere van onse kust root anckerlagh, om wan onse Admiralen het strijcken af te vorderen; op hope dat de nieuwigheyd der sake eenigh voorval soy veroorsaken, tot het vordering van hare desseynen; Welcke hun aenslagh geusk

jucks te eyffelen: een ongekoerde Insolentie dat sy met ons souden twisten om de dominien van der Zee: daer sy onder de Regerings van onse Koninklycks Vader het hielden voor een Obligacie, betalende de Licenten en Costuymen, gepermitterte te werden in deselve te Visschen, welcke schuldigh zijn de Staat, want in sy nu zijn (om met ons te disputeren) den de protocle van onse Voor-vaderen, en de Manschijghheit en Bloedeit van Onse Onderdanen.

Wy naderhandeervaren hebben, al te wel na hun wensch a-
geopen zijnde; en behalven dit enckel point niet meer in
hun gaantsch Mähischt zÿnde, het gendt Engelsche Natië in't
minste kan raken: achtén wy't noodigh eer Wy daer volk-
inehlijcker op antwoorden, soo aen den Koning als gedachte
Natië te verklaren, dat, gelijk het Ons aan onse kant leidt
sou zijn, dat Wy haer het minste prerogatijf, dat haer rech-
halven mocht toekomen, te weygeren, ofte soo veel als con-
cilijs in-debat te treden over 't gene sy als hun recht haer
selven mochten aeninigen, als de saak 'Ons niet en raakt',
ofte tegen Ons niet en wort aangeleyd: Wy hopen oock dat
sy soo billijk sullen zijn om Ons in onse rechtmatische defensie
te dragen; en het groot gerucht, dat de Practiseerders van
desen Oorlogh inaeken, de kracht en bondigheydt van onse
antwoort niet en sal verdooyen.

To verklaringe van dit Point staat 'aanmercken, dat gelijkerwijs als voor het Jaar 1653, daar noit eenig dispuits geweest over de Vlag tuschen d'Engelsche Natië en 'Ons, loo is het noit een voorgefeelt, om in eenig Tractaat daar van gewagh te maken: 't welk een klaar en bondig bewijs is, dat tot die tijdt toe de Zee-hoofden aan beyde kanten wel wisten wat hun in soodanigen geval te doen stondt; en dat d'Engelsche ten aansien van dien niets en hadden gesyfcht, dan't gene wy steeds gereed waren toe te staan. Het is ook seer aanmerkens waardig, dat Engelandt noit eens de gedachten heeft gehad van dit recht van de Vlag, door een formeel Tractaat te verzekeren, tot dat sy begosten te vermoeden, dat men, als een Republike eenige swaerigheit mocht maken, noch aan haar te betalen de selfde Eere, die aan hare Koningen was voldaan; waar, door sy bewogen wierden daar over een Artijkel te hebben in het Tractaat van Vrede, dat tuschen Ons gesloten wierd in 't Jaar 1654.

Het derde dat t'aenmercken staat, is, dat door het Hoff van Engelandt, in plaats van met Ons in een nauwer Aliantie te treden, 't welk sijn Majesteytselfs Onshad voorgedragen, terwijl hy hier was, het Tractaat slechts vernieuwe, 't welk wy met Cromwel hadden gemaakt, met eenig byvoegsel, als te voren gedacht, het Artijkel van de Vlag een gedeelte daar van zijnde, 'twelk met de rest in 't Jaar 1662, gesloten wiert, sonder enige conferentie over den inhoud des gemelden Artijkels, ofte d'allerminste verklaringe van deszelfs rechte meeninge, vorder dan de woorden mede brachten. En nadethandt in het Tractaat van Breda wiert het 19de Artijkel, daar soo veel van gesproken wort, overgeschreven uyt het Tractaat van 't Jaar 1662, gelijk dat van het Tractaat van 't Jaar 1662, genomen wiert uyt het Tractaat van 't Jaar 1654, loo dat om den rechten sin van 't voornoemde Artijkel recht te verstaen, Wy te fugge moeten gaan na het Orgineel; watter te London gepasseert is in de conferentien en debatten tuschen de Engelsche Gecommitteerden (daar Cromwel selfs een van was) en Onse Extraordinary Gedeputeerden ten opficht van het gemelde Artijkel.

En het blijkt uit het Journaal van Onse Gedeputeerden, het welke Wy by der handt hebben, om te bewaarheden 't gene Wy by-bringen (niet twijfelende of in geval dat de Engelsche Gecommitteerden de selfde methode gehouden hebben, en ook het gepasseerde geregistreert, de selfde particulaeriteiten daar in te vinden sullen zÿn) dat op den 1 November 1653, de Engelsche Gecommitteerden aan onse voornoemde Gedeputeerden overleverden 27 Artijkelen, die sy tot een Accoort voorstelden, en om het Tractaat dat gesloten sou worden, op te maken; en dat in hetzelfde van die Artijkelen onder andere wel nydruckelijk was gesegt, dat alle onse Schepen, so wel die van Ootlog, als andere, het sy enckel of uit een Vloot bestaande, eenige Oorloghschepen van Engelandt ontmoetende, de Vlagh souden strijcken, en het Topzeyllaeten vallen.

Waer op Onse Gedeputeerden verklarden, order van Ons te hebben, om de Republiecke te verzekeren, dat Wy niet gefint ware eenige verandering te maken, en gantsch bereydt wilgh aan de Republiecke te betaelen alle deselfde respecten, die die Wy onder de vorigh Regeringh aan Engelandt hadden betaalt: en dat derhalven, aangesien sy een befonder Artijckel daar over wilden hebben, soo was het dienvolgens noodig van d'oudste en ervarenste Zee-officieren, aan beyde kanten te vernemen, op wat wijse dat men daar in geduurig had gegaan, om sulks in 't toekomende vast te stellen: en te meer, alsoo daar in geen vorigh Tractaat gewagh van wes gemaakt.

De Conferentien, soo over dat point als verscheyden andere, duurden etlycke dagen lang: alsoo men d'Engelsche Gecommitteerden in 'all' die tijt niet en konde brengen, om tot het voorgestelde Examen te treden, nochtte te refereren, (niet tegenstaande de gereciteerde instaution onser Gedeputeerden) aan de decisie der Zee-luyden, soo ten aansien van de Kusten en Ptaatsen, daer het strijken tot die tijt in 't gebruik was geweest, als van het getal der Schepen: waarin sy gewisselijk haer niet te soeck souden hebben gemaakt, hadde sy kunnen bewijzen, dat eenige Scheeps-vloot van d'onse voor een enckel Schip van Engelandt oit had de gestreken, gelijk sy eerst hadden gepretendeert. En op den 26. December O. S. daar aan volgende, leverden sy aan onse Gedeputeerden dit Artijckel, in plaats van het vorigh daar over sy niet eens konden worden.

In dit Artijckel, d'Engelsche Gecommitteerden niet konnende tot een exemplel bybrengen eenige Vloot, die voor een enckel Schip had gestreken, en dienvolgens hun pretentie niet goed maken, lieten sy uit het woort van Scheeps-vlooten, 't welck in het vorigh Artijckel stondt, en lieten de saak hier by ongedecideert steken, dat de Schepen en het Vaartuig, sonder meer te seggen. En eyndlijck, na verscheiden Conferentien over het gantche Artijckel, is men wederzijds accoort geworden, óm geen verandering te maken, en sich by 't gebruik te houden, sonder naarder determinatie. Met voornoemde Artijckel dieavolgens van woort tot woort luyde aldus:

Quod naves & navilia dictarum Federatarum Provinciarum, tam Bellica & ad hostium vim propulsandam instructa, quam alia, que aliuscum navibus Bellicis hujus Reipublica in Maribus Britannicis obviā dederint, vexillum suum cum mali vertice detrabent, & superimum velum demittent, e modo, quo ullis retro temporibus sub quocunque anteriori Regimine observatum fuit.

Dat de Schepen en het Vaartuig der Vereenigde Provintien, soo wel Oorlogh-schepen als andere, op de Brittische Zeen eenige Oorlogh-schepen van dese Republiecke ontmoetende, de Vlagh fullen strijken, en hun Top-zeyl laeten vallen, op de selfde manier als voor dese is geschiedt onder eenige voorgaande Regering.

Dit Point aldus afgedaan, en hertgantche Tractaat wederzijds gesloten en geraffineert zijnde, gaven Wy noch Onse generale Instructien aan onse Admiralen en andere Zee-voogden, in de eygentlycke woorden alste voren, geen reden altoos vindende om de minste verandering daarin te maecten: nadamaal het voornoemde Artijckel alles by de selfde conditie en standt als vorenliet berusten, daar slechts byvoegende het gesloten Tractaat, om te dienen tot een regel voor onse gemelde Officieren. En alsoo daar noit in de voornoemde Instructien eenige Clausule had geweest, die de Hoofden onser Vlooten ordineerde de Vlagh te strijcken voor alle Engelsche Oorlog-schepen die haer souden ontmoeten, hebben Wy het

(18)

daer welke niet byghoort; nadien my al het verhaelde daerlykchek kende Wy daerghenomen
van vrylucht waren, en dat de Engelsche Gecommittieeren dat point al gedeputeerden
hadden, daer niet langer op teouenden, om geen ander omissie, dan om dietet hantam bewij-
redenen ombrak tot hevestiginge van hou ass'rtie.

Middelerwylle verlicender vaste Sacre locht eenig dispuut of verschil te hebben
wyd die daghi; twischen de Republike van Engeland; en Ons, sijn Majesteyt nu re-
gerende wiert naderhant tot sijn Kroon herstelt; en in dat Tractaat met hem gello-
ten in 't jaer 1662, wiert het selfde Artijkel, met de rest daar twischen in gevoegd, noch
sonder eenige haider verklaringe, t'zy mondeling of schriftlyk. In 't jaer 1667, wiert
't van woort tot woort, overgelycreven uit 't Tractaat van 't jaer 1662, om te dienen
voor het 19de Artijkel van dat van 'tjaer 1667; en in al dese revolutien hadde noch niet
eenig verschil geweest over dessels uitvoeringe voor de Maant van Augustus 1671,
als wanheer 't Hof van Engeland goet dacht een Jacob in onse Vloot te senden,
de welcke, als gedacht, niet verre van onse Kust voor ancker lagh, en by een van onse
Admiraalen zeylende, tweemaal met scherp op hem schoot, om dat hy sijn Vlag niet en
streek, en het Top-zeyl liet wallen; waar op gemelde Admiraal, die nogende de Vlag
geen ander order had, dan in acht te nemen het; 19de Artijkel van het Bredaasche Tra-
ctaat, aangesien het voorhoende Artijkel niet en melde van geheele Vlooten, maar in
t'gros slechtes van Schepen sprack; en dat om de boven verhaalde redenen, behalven
noch verscheyde andere omstandigheden daar onse Vloot toen onderagh, tot welke
het Artijkel niet geappliceert konde worden; en met eenen begeerig zynnde sijn Majes-
teyt van Groot-Brittanniën alle mogelike respect te bewisen, ging hy selfs aan boord
op het Lacht (daar men byna geen exemplel van heeft voor een Admiraal, in actuel ge-
biedt zynnde) den Capiteyn met alle bedentlyke beftrethoeve en dienende, dat hy son-
der een particulier order, een faak van sulk ewigewichche op te hant en dorste nemen;
en by dien dat sijn Majesteyt van Groot-Brittanniën oordeelde dat hem coequam,
dat die verschiltussen ons leont te decideren, die Nesciers yn hem, en gemelde
Admiraal waeren.

Dit is de grove misdaat van onsen Admiraal; en daar Wy met soo groote drist en
passie selfs mede worden beschuldigt; en dit is het onvergeeflijk affront dat Wy schul-
dig aan zijn voor den Koning en de gaedtsche Engelsche Marie. Wat belang het gene
sy daar by voegen, van Onse bejegening op, bet selfde konval, daer toe sullen Wy
bequamen gelengtheyt hebben op een ander plaat van spreken. En nogende de
Dominien der Zeen, en de gepretendeerde Toll van de Visschery, t'welck niemand
kan seggen hoe sy thier ter plaatse ophalen) sulien Wy met slechts weynige woorden
daar op antwoorden, dat soó het een als het ander delen Oorlog gehiel niet en faakt;
ongelyk als in alles, dat op de Ceremonie van de Vlagh siet, Wy niet voor hadden
denuim verandering te maken, en geen andere Rechters begeerden om het selve te
reguleren en decideren, dan d'oudste en ervarenste Zee-hoofden, soa begeerden Wy
ook geen nieuwe Privilegie voor de vryheit van ee Visschen, en vorderen niecsten
dien aansien, dan Ons valt te houden aan 't gene tot noch toe het gedintig gebruikt is
gewest, en te behouden het gene gericht is geweest met solemne Tractaten, by na-
tante honderd Jaeren herwaarts, en 't geen d' Invooorderen van onse Provintien, on-
der alle veranderingen en formulieren van Regeering, ongeinolesteert geduurig heb-
ben genoten.

Nis

Niet tegensstaende alle dese Provocationen , soeben wij patiemtlyk verwacht sa-
kezaeue , met sachande de Vrede van 't Christenrijck te distur-
beuen , om onse particuliere Ressentement , wanneer sy niet
paletten haer devot te doen , om de Alder - Christelijcke
Koningh tegens ons op teroeke-
ren , wan welcke sy haer soo
verfekerd , dat voor twaalf
Maenden haer Ministers hier
ons daer mede dreyghden .

Maar in het tegendeel is het notoir , dat sy niet sonder een mystere Sir William Tempel te rugge
ontbodep , die altijt yerde den voortgang van all' het gene het minste mis verstandt tusschen bey-
de Nationen mocht veroorlaken , voorte komen of te ttuyten , en die altijt door alle mooghlike
middelen getracht had d' Alliantie (daar hy een geluckig instrument van was geweest) in haar ge-
heel te behouden ; om Ons een tijt lang daar na een Gesant toe te zenden , dewelke nochte in sijn
Memorialen Ons behandigt , nochte in sijn private Conferentien niet eens gewagh maakte van
't geen daar sy sedert zoo veel gerucht om maakten . En zoo dit geduldigh afwachten op de saak
van de Vlagh slechts sier , sullen Wy in de tweé navolgende Articulen toonen d'onrechtmatigheyt
deler klachte .

Ondertussen het getie sy daar aan knoopen , als dat Wy getracht souden hebben den Koning
van Frankrijck tegens sijn Majesteyt van Groot - Brittanien opte hiften , is zoo verre van de waar-
heit , als alle haer vorige beschuldingen : Wy en twijffelen niet , of de gantsche Engelsche Nati
fal meerder geloof geven aan de sincere protestatie die Wy hier doen voor Godt en de Menschen ,
dat Wy niet eens de gedachten hebben gehad , van 't geen sy Ons te lafte leggen , dan aan het gene
ommige Fransche Emissariassen vermoeden , zo gantich tegens alle waarschijnlichkeit , als waarheit .

't Was dan zoo verre met Ons daar van daan , dat Wy eenige secrete correspondentie met
Frankrijck zouden hebben gehad , dat wy hare Wapenen ons op den hals hebben gehaalt , hierom
alleen , om dat wy een al te naeuwen Alliantie met den Koning van Groot - Brittanien hadden in-
gegaan ; en 't is voor gantsch Europa kennelik , of het Engelsche Hof , dan of wy gemelde Alliantie
beit hebben onderhouden , en wie van ons beyde tot elkanders nadeel de Koning van Frankrijcks
vriendschap heeft geflocht . Zedert het afvarendigen van den Ambassadeur Montagu naar Frankrijck
('t welk was in het begin van 't Jaar 1669) heeft de swakst - siende lichtlijk kunnen merken , wie de
Boem - vrienden geweest zijn : En so wat na de geitereerde Ambassaedschappenvan hun Grand-
Ministers , als om het gene tot Douver was gepasseert , mitsgaders de groote Wervingen die sy in
Engeland , Schotland en Ierland tegen ons , aan de Franzen hadden vergunt , zouden wy gewisselijk
zeer licht - gelooiv moet geweest zijn , met ons selven in te beelden , dat wy een groter deel in
de Franzen haar vrientschap hadden , als het Hof van Engelandt ; Wy , die op de zelfde tijdt een
confiderable Vloot in Zee hadden , tot bescherminge der Spaensche Nederlanden , in kas van een
tweede invasie , en die oock by Engelandt aanhielten , om nevens Ons oock een tot dien eynde
in Zee te brengen , om altoo gezagmentlijck te ageren , en de Reputatie van d' Alliantie met den
anderen ingegaan , te mainteneren en staande te houden : De Koningh van Frankrijck toen al
geavanteert zynde tot op Duynderkerken .

Maar om d'onrechtmatigheyt van dese beschuldinge noch klaarder aan te wijsen ; onse Am-
bassadeur in Engelandt Ons de weet aangedaaen hebende , dat niet tegenstaande alle d'overtuy-

gende bewijs-reeden, die wy van het tegendeel hadden ingegeven, sommige qualijk geafficheerde Persoonen nochtans, zoo den Koning, als de gantche Nati sochten wijs te maken, dat wy tegens onse engagementen onder de handt met den Koning van Frankryck trachteerden. Wy gaven hem van stonden aan order, om uyt onsen quam aan Sijn Majesteyt van Groot-Brittannië te verklaren, dat, om de valsheyt deser geruchten, die tot ons nadeel wierden uytgestroyt, te doen blijken, en om gedachte Majesteyt essentielle en ontkenneliche bewijsen te geven van d'oprechtingheit onser intentien, Wy gereet waren in zoodanige Alliantie met hem te treden, als hem goed dacht, hoe nauw deselve oock mochte zijn, en noch vry verder te gaan, als Wy tot noch toe alreede hadden gedaan, tot securiteyt van de Vrede in Europa.

't Is sulx, dat de gereiterteerde presentatien van onzen Ambassadeur niet smaeheydt wierden verworpen: doch Wy konden Ons nauylka inbeelden, dat na dit ons procederen het Hoff van Engelant Ons, zedert te laste konde gelegt hebben dreygementen, die sy zeer wel wisten dat op een enkele inbeeldinge waren steunende, en daar Wy niet schuldig aan konden zijn, op een rijd, als wy Ons sochten nauwer te verbinden: en dat hare verborgene intriquen met de Fransen, om den bystandt der selve tegens Engelandt te verwachten, Ons alte wel bekent waren.

Op't laatste niet meer van baer boornde, sonden wy een ander Ambassadeur aan baer, welke naar diverse dringende Memoriale overgeleverd in onse Name, geen antwoordt kon bekomen, tot dat by had verklaart sijn revocatie, doen presenteerten sy een Papier tot dit effect; dat in dese conjecture sy wilden consenteren om voor ons te strijcken, indien wy baer wilden assisteren tegens de France, conditioneel, dat het noyt soo plaats soude bebben tot baar prejudicie hier namaels.

Siften die de Heer Boreel, onsen Ambassadeur, aan sijn Majesteyt en sijne Ministers had gedaan, (kort te vooren eer dat van de Vlag voorviel) om daer over met haer in conferentie te treden, wierden verworpen, onder pretext, dat Ons een Ambassadeur sou toegefonden worden. En toen eyndelijk Sir George Downing van sijn gedachte Majesteyt quam, deden Wy verklaringe, tot Antwoort op het Memoriael, ons op den 1². Januarij overgeleverd, dat aan alle onse Admiraelen en Opper-hoofden een strikte Order was toe-gelonden, om punctuelijck t'observeeren, en haer te reguleren na het 19^e Artijkel van het Tractaat tot Breda gesloten met sijn Majesteyt van Groot-Brittannië; en dat Onse intentie was, dat het Ons sou dienen tot een staende regel, in alle des-selvs omstandigheden. Doch nadien de staat van questie op d'uytvoeringe van een Artijkel sach, waar op gedaene klachten wierden geformeert, soo stont t'aenmercken, 1. Datter voor Ons niet en bleek, dat generale Scheeps-vlooten daer onder wierden begrepen, en dat niet anders als Scheppen en allerley Vaertuyg, sonder enige bepalinge daer in wierden verhaelt. En ten tweeden, dat men het sou doen *Eo modo, quo ullis retro temporibus unquam observatum fuit*: Op soo een wijze, gelijk men het voor desen gepractiseert heeft.

Op het eerste Poinct, om den rechten sin van het voornoemde Artijkel te toonen, gebruiken Wy

Hun manier van spreken hier, van haar tweede Ambassadeur te zenden, schijnt in sich te vervatten, dat dese klaagde, op dese gewoonlyke wijfe, van alles daar het hun geïliefde Ons mée te beschuldigen in hun Manifest; ofte dat Sir William Temple sijn klachte over de saak van de Vlagh alreede gedaan had, sonder daar eenigh antwoort op bekomen te hebben. Wat het eerste belangt, Wy hebben 't alrede doen blijken, hoe verre fulcks van de waerheyt afwijkt: En wat Sir William Temple aangaat, het sou hem swaar gevallen hebben, by Ons klachting gevallen te hebben over 't geen niet gebeurt en was, dan dicht aan het Jaar na sijn vertrek. Maar om niet langer op contradicthen te staan, die meer als op een plaats in dit Manifest te vinden zijn, en op 't antwoorden op 't geen sy allegeren. 't Is waar, Wy en hebben niet eerst naar Engelandt gezonden op het dispuut van de Vlagh: en gelijk Wy niet vernoegt waren dat onsen Admiraal het 19^e Artijkel van het Tractaat van Breda gevioleert had; soo heeft het Ons ook goed gedacht, de klachte des Konings van Groot-Brittannië af te wachten, in kas sijn Majesteyt mocht ordeelen het respect dat wy hem schuldigh waeren, niet en hadden betaalt; te meer, alsoo de Propo-

Wy een gedeelte van de boven-verhaelde Argumenten. En wat het tweede belanght, Wy hebben anderwiel gemelde Ambassadeur aengeboden, foo 't den Koning sijnen Meester geliefde, en daerwier onderzoek van het gewoonlijck gebruik des Vlags t'aanveerden, en in geval men gevont dat onse Vlooten oit voor een Engelich Schip hadden gestreken, wy souden erkennen datter recht waere, en daer niet verder over disputeren.

Dus verre sag Ons antwoort op de staet van questie, en bewesen met hoe weynig reden wy beschuldigt werden van het Tractaet tot *Breda* gevioleert te hebben. Maer wy gingen noch al verder. En hoewel wy seer wel wisten, dat men in her onderzoek 't welck wy voortfelden, noyt sou bevinden dat Onse generale Vloot voor een enkel Schip had gestreken; dies niet te min op het voornoemde onderzoek ('t welck niet dan tot ons groot voordeel had kunnen uytvalLEN) niet langer staende, verklarden wy, dat op het vertrouwen dat wy hadden op de sincere en bestendige vrientshap des Konings van Groot-Brittannien, en verhoopende te sullen volbrengen het gene daer hy aen verplicht was, volgens het vijfde Articul der *Triple Alliantie*, in geval Vranckrijk Ons quam beoorlogen, hebben wy vrywilligh toegetstaen, dat soo wel Onse gantche Vloot als onse particuliere Schepen voor een enkel Oorlog-schip, voerende de Vlag van sijn Majesteyt van Groot Brittannien, soude strijken; om daer door aen sijn gedachte Majesteyt te geven de hoogste proeve van respeet en cere, die wy t'allen tijden wilden trachten te bewisen aen foo een grooten Monarch, preienteerende met eenen aen sijn Majesteyt op een seecker Reglement daer over met hem te willen accordeeren, om also alle dispuiten en controversien in het toekomende te preventieren.

Dit is in 't korte de substantie van d'antwoort die wy op *Sir George Downings* Memoriael gaven, welcke d'instellers van het Manifest, de benaminge van belagchelyk gelieft hebben te geven, daerzy wel wisten dat zy met geen reden altoos dezelve konden tegen-spraken; als of sy tot verdediginge van hun Oorlogh niet anders by te brengen hadden, dan Ons impertinentie, quanswijs spreckende in te voeren, en te doen seggen, het geen wy noit eens gedacht hadden.

Maer dese Heeren en seggen ons niet, dat, om de saeck niet grondig t'examineren, en serieuse debatten te schuwen, ('t welck buyten twijfel den deckmantel die sy lochten, en van nooden hadden om haer woort met de *Franzen* te houden, sou weg genomen hebben;) gemelde Ambassadeur *Downing* geordineert wiert van Ons niets aen te nemen dan naen seker getal van daghen voorgelchreven, en die sy wel wisten al te kort waren, om daer in een Antwoord van zo een gewichtevaerdig te hebben, onder foo een forme van Regeering als d'onse, alwaer de distante der Ledemaaten, welcke een decisive stem hebben, de genome Resolutien vry draalende houdt; soo dat, toen Onse Antwoord hem gebracht wiert, by deselve niet wou aennemen, onder pretentie dat se te laet quam, en daer sy in dit Manifest hun patientie zoo hoog extolleren, konden wy niet eens gehoor krijgen, en dat enkel om deze oorzaek, om dat Wy niet eenige weynige uuren vroeger gesproken hadde: en derhalven op het aflu'en des Ambassadeurs wierden wy ge-noorzaekt Onze antwoort directelijck aen den Koning sijnen Meester te zenden, hoewel niet met veel beter succes.

*Eders de wederom-komst
van onse Ambassadeur, be-
bien sy een Extraordinary aan
ons gesonden, welk op een extra-
ordinare manier ons te kennen
gaf, geen vorder satisfacie
konde offeren, tot dat by te
rugb aan sijn Meesters had
geschreven.*

Met haar selven steets vrolijk te maken, en te kittelen met een koude allusie op den Character van onsen Ambassadeur, willen zy hun bejegening justificeren; doch haer onverwinnelijke obstinaatheyt, in te weygeren, met hem te treden in reguliere conferentien over het gene hy haar aan te bidden had, sal best blijcken uyt het navolgende.

Onse Antwoord op het Memoriael van *Sir George Downing* (welke hy weygerde t'ontfangen) aan sijn Majesteyt van Groot Brittannien, overgeleverd zijnde door onzen Ambassadeur, ontfang hy een Replijcq van 't Hof van Engelandt, waar in sy klaagden, dat Ons antwoort niet min dat vernoegende was, en

vervult met donckere en dubbelzinnige woorden, nevens eenige andere objecten van gelijkenaert. Waar op het ons goedt dacht een Extraordinary Ambassadeur naer Engeland te zonden, met volkomen macht, om te verklaeren het gene doncker of twijfelaechtig mocht zijn, en dien volgens daar by te voegen, t'geen noodigh waere tot uytdruckinge van onse apercuso intentie en meeninge; welcke was, om noch vry verder te gaan dan tot noch toe was veracorddeert, ten opficht van de Vlagh. In de eerste conferentie die gedachte Extraordinary Ambassadeur nevens onsen Legier, met de Engelsche Ministers hielden, gaven sy haar te kennen de Orders van Ons ontfangen, en haar verseeckert hebbende, dat sy bereydt wyligh waren, om uyt onsen Naam t'gene doncker en dubbelzinnigh mogt zijn in onsen Antwoordt, te verklaren, (zonder gedachte Ministers daar toe te kunnen brengen, om t'allegeren wat sy daar in defect vonden) presenteerden sy haareen Ontwerp van een Artikel, of een wijtloopiger Declaratie in gelichtschrift, nopende de saak van de Vlagh, waar in uytdruckelijc wiert verhaalt, dat onse gezamenlike Vlooten, zoo wel als onse Schepen in 't byzonder, eenige Oorloghschepen, die de Vlagh van sijn Majesteyt van Groot-Brittannië voerden, ontmostende, de Vlagh zouden strijcken, en het Top-zeyl laten valleu (t'welck men achten zoude te zijn de volkommenste en krachthiste verklaarende Clauile, die men tot het 19. Bredaesche Artikel zou kunnen voegen) zonder het zelve aan de zijde van Engeland te hechten, ofte te doen dependeren aan eenige conditie ofte eych, hoedanigh dat het oock sy. Waar op onse gedachte Ambassadeurs van d'Engelsche Gecommitteerden begeerden te weten, of een zoodanige Declaratie Sijn Majesteyt mocht voldoen, soo ja, dat sy gereet stonden om die t'onderteecken: Maar d'Engelsche Gecommitteerden antwoorden, dat sy een Antwoordt op des Konings boven-verhaalde Memoriaal (ofte Replijcq) gedateert den 3 Februarij, waeren verwachtede, en geen Papieren die niet ondertekent waren, vermochten aan te nemen; en onse Ambassadeurs daar op weygerende het zelve t'onderteecken, aleer sy wijsen of het vermoegingh mocht geven: wierdt alzoo de conferentie afgebroken zonder wijder onderhandeling. Doch nadert handt onse voornechte Ambassadeurs reflectie nemende op de strictheyt van de Orders die sy van Ons hadden ontfangen: Soo is't dat sy (om niet na te laten t'geen mocht dienen tot bewijs van de sinceriteit onser intentien, en het respect, welck Wy den Persoon van sijn Majesteyt van Groot-Brittannië toe droegen) resolueerden alle andere consideratien over t'hoofst te sien, en hobbende opgestelt en geteecken een Memoriaal (waar ingedachte Declaratie was vervat, met behoefte van noch naarder verklaringe, in geval dat sy't noch dubbelzinnigh ofte duyster mochten oordeelen) liebbaer sy op nieuw Conferentie verzocht, om het zelve aan de Gecommitteerden te behandigen: doch inde voorſiede, dat zulk een inwilliginghi in onse Ambassadeurs voor hun desleynen een groote hinderpaal mocht zijn, en de Rupture stuyten, zoo t'aan den dagh quame, en sy daar over vrye conſerentien hielden; waren sy zoo kloek, dat sy hun Declaratie des Oorloghs deden lezen, en voor goet keuren in des Konings Raadt, tot dien eynde, en met groote precipitante extraordinaris beroepen, en dat een uur te vooren, aleer sy onse Ambassadeurs hadden geapointeert tot de Conferentie hyt goegelaan: invoegen, dat toen onse Ambassadeurs ter plaatse der Conferentie quamen, hun aangeseydt wierdt, dat zyal te last quamen; en dat men even te vooren een resolutie genomen had tot den Oorlogh, en zulks belooft was in sijn Majesteyts Raadt. Waar op de Engelsche Gecommitteerden het Papier door onse Ambassadeurs geschreven, weygerden aan te nemen, wy nochtans geduurig genegen zijnde het zelve over te leveren, schoon dat sy van de verklaringe des Oorlogs de weet hadden.

Men kan seer wel begrijpen, hoe verbaast onse Ambassadeurs stonden op dit ontfangen beſcheyt; en Wy staan oock niet min verzet, fiende dat het Hof van Engeland, na alle arbeyt door Onsen Ambassadeur extraordinary, tot voorkominge der Rupture aangewendt, hem nu zo zuider fedem beschuldigen aan haar verklaart te hebben, dat hy voor nader informatie van Ons bekomen te hebben, Sijn Majesteyt van Groot-Brittannië geen Satisfactie konde bieden.

Soo dat wy nu despereren-
de van een goot effect, of
ver-

Al het geen Wy tot noch toe in 't algemeen hebben ge-
leght in 't particulier, het trouwheitig verhaal van 't ge-
pasfeer-

wijder handeling wy gedronk
ingint zyn om de wapenen
op te nemen, tot manne van
onse oude Priviliegature van
onse Kroonen, en de Eer en securi-
teyt van onse Koninkrijcken,
oor waerdende op Gods, dat
by ons affiseeren sal in onse
rechtvaardige onderneeming,
alsoo wy geen middel badden
gelaten onse Volk te beschermen
van de loosbeyt van die Nacie
in Vrede, als by de Mansaf-
tingheit van onse Onderdanen
in Oorlog.

Daerom hebben wy goeds-
gevonden te declareren, gelijck
wy declareren by desen, dat wy
den Oorlogh willen voortzet-
ten, soo ter Zee als te Landt,
tegens de Staten Generaal der
Vereenigde Nederlanden, en
alle baar Onderdanen en In-
woonderen: by dese willende
onse waerde en zeer geliefde
Broeder den Hartogh van
Furck, onse Hoogh Admiraal,
onse Stedehouders van alle onse
Provincien, Gouverneurs van
Forzen en Garnisoenen, en alle
andere Officieren en Soldaten
baer baar Zee en te Landt,
te opposeren alle de onderne-
mingen van de Staten Generaal
der Vereenigde Nederlanden
of baar Onderdanen, te doen
in execuseren alle Actien van
Hostiliteit, in vervolg van
de Oorlogh tegen de Staten Ge-
neraal der Vereenigde Neder-
landen baer Vassalen, Onderda-
nen en Inwoonderen, willende

passerde in London, tuschen Onse Ambassadeurs en d'Engelse
Ministers, geest genoeg te kennen, met wat recht sy Ons hier
beschuldigen, als dat wy den Koning van Groot Brittannien sou-
den gedwongen hebben de Wapenen t'aanveerden, met hem
t'ontnemen (soo sy voorgeven) alle hope van eenige satisfactie
door een Tractaat te bekomen. Naderhandt en is 't niet te ver-
wonderen, dat sy haer zoo verzekert houden van de Godde-
lijcke hulpe in hun rechtyaardige onderwingen. Soo een
godtsaligen Oorlog kan niet dan wel gelucken.

Dit moet men evenwel niet vergreter, dat (gelijck Wy te
voren geseyt hebben) sy in dat zelfde oogenblik, toen sy Godt
tot getuigen over onse obstinaathey riepen, en dit Manifest in
den Raadt geleesien, en geaprobeert wierdt, sy een uur daar na
Onse Ambassadeurs waeren verwachtende, van dewelke sy te
voren wisten, dat sy alle behoorliche satisfactie souden beko-
men: En ook, dat dese Raadt met sulck een precipitatie ofte
verhaelting tot geen ander eynde beroepen wiert, dan om de
devoren onser Ministers vruchtelos te maken, en de Negotia-
tie niet vorder te ryumen.

Voegt hier noch by, indien d'Oorlogh die Hoff van Engelandt
tegen Ons aangevangen heeft, soodanig sy dat sy 't niet
voorbij konden, en zelfs niet voorgenomen hadden, tot wat
eynde sonden sy etlyke Maanden voor de rupture, Ministers
naar't Hoff van Sweden en Brandenburg? Was 't om die Prin-
sen te persuaderen dat sy Ons vaster zouden bystaen? ofte
meenen sy, dat hun negotiatie Ons t'eenmaal vreemt was?
Willen sy Ons en de Wereld doen gelooven door een inge-
wikkelt vertrouwd, dat hun secrete intelligentie met Frankrijk
begon met dese Oorlog, en dat sy 't op ons verderf niet had-
den angeleyt, lang voordertijdt? Het is geheel Europa kenne-
lijk genoeg, wat tot dien eynde al in 't werk is gefelt; en fonder
eens te rugge te keeren na min pubblike Verbintenissen, en al
langer geleden, (als dat van Douwer mocht zijn) selfs in de by-
gevoegde Articulen, daarmen in het Franse Leger over accoort
geworden was, en wgt van d'Engelsche Plenipotentiarissen selfs
een Copy zonden aan den Prins van Orangien, erkennen sy een
Tractaat alrede tegen Ons gesloten te hebben op den ¹² Februarij 1672, te weten twee Maanden voor de rupture, soo wel
als sy te vooren wisten, hoe verre Wy met haar mochten gaan.

Eyndelijk, om te doen blijcken, dat hun verklarende Oor-
logh niet min dan op de nootwendigheyt, daar sy van seggen,
gefondert was; zoo staat te noteren, dat sy Ons den Oorlogh
aandeden, al eer dat syse verkaarden; en door een ongehoor-
de manier van procederen, onse Koopvaardy-schepen, uyt de
Straat komende, alrede hadden aangetast, en dat op dien self-
den tijt, toen Wy haer een Ambassadeur extraordinaris hadden
toegezonden, om hun satisfactie over hun voornaamste klach-
ten aan te bieden, en sijn Majesteyt van Groot-Brittannien te
verwittigen, hoe seer Wy genegen waeren sijn vriendschap te
behouden.

dat alle onſe Onderdanen daer kennisſe van hebben, welcke wy van nu aan strijdelyk verbieden, op pene van de doodt, geen correſpondentie of communicatie te houden met de Staten Generael of baer Onderdanen, die alleenlyk uytgesondert, welk daar toe geneceſſeert zijn tot het transporteren van baer personen en goederen uyt de voornoemde Vereenigde Nederlanden.

En alſoo in onſe Koninkrijcken vſcheyde Onderdanen van de Vereenigde Nederlanden zyn, ſoo verklaren wy en geven ons Koninglyk Woord, dat alle ſuhē van de Duyfſche Natiē die baer onderdañigblieck compoſteeren, jegens Ons, en niet correſpondeeren met onſe Vrienden, zullen verzekert zijn in baar Persoonen en Goederen, en vry van alle moleſt van wat nature die zy.

V Order verkleen Wy, in dien eenige Onderdanen van de Vereenigde Nederlanden, 't zy uyt affectie tot Ons, of ons Gouvernement, of door oppreſſie die ſy daar ontmoeten, in onſe Koningbrijeck komende, die fullen by Ons geproteertēr werden in baar Persoonen en Goederen.

En alſoo Wy verbonden zijn by een Tractaat, de Vrede te onderhouden, gemaekt tot Aix la Chapelle, of Aken, verklaren Wy ſinselijck, dat, niet tegenstaande de voortzetting van desen Oorlog, ſo willen wy onderhouden de oprechte inboudt en meeningh van dat Tractaat, en dat in alle de Alliantien, welcke Wy fullen maken in 't vervolg van desen Oorlogh, hebben Wy, en willen forgh dragen, defelue te preſerueren onverbrekelyk, 't enzy contrarie daar toe geprovoeert of getergt.

spreken, om niet verdrietigh te zijn. Ditenkel Hoofd-stuck alſoo een Manifest vereyſchen de, ſoo men het vol uyt ſal verklarenu.

Het eerſte dat'aenmerken staet, is, dat het Tractaat van Aken ſlechts een opvulling en voltoying was van de Triple Alliantie, waer in alreede beſtemt en veracordereert is geweest, al wat tot Aken verricht wiert, en dat gevolchlijck die twee Tractaten niet en kunnen verdeelt worden,

WAt belanght de Protectie, die alhier belooft wordt aan foodanige Onſe Onderdanen, welcke haer in de Koninkrijcken van ſijn Majefteyt van Groot-Brittanië mochten laten overvoeren, daar en hebben Wy niet tegen: En al wat Wy hier op ſeggen konnen, is, dat Wy als noch geen groote ontblootting van Volk, door het vertrekken onſer Inwoonderen, in onſe Provintien gewaar zijn geworden, nochte dat zy tot noch toe de heerschappy onſer Nabuuren voor onſe geprefereert hebben.

HEt slot van dit Manifest is niet min verwonderlijck dan het ander; en by aldien dat de instellers daer van noch zoo weynig zorge gedragen hadden voor hun reputatie, zoo haddeſy wel behoor (zoo 't mooghelyk ware geweest) de geheuchenis van de Triple Alliantie, en van het Tractaat tot Aken versmoorte hebben, dan Ons ſoo ontijdig erinnert te hebben, hoe weynigh ſy hunne belooften hebben geacht, en de ſolemne verbinteniffen die zy zoo met de Kroon van Spangien, als met Ons haddeſ ingegaen. En voorwaer, men kan ſich qualijck inbeelden, dat'et haer ernft is, als ſy Ons ſeggen, dat ſy d'oprechte meeninge en oog-wit van de Vrede van Aken willen maintaineren, en d'insichten daer van ongeviolet houden, daer ſy in een Ligue met Vranckrijeck zijn getreden, om een inval te doen in onſe Provintien, en veel meer een gevaerlijcken Oorlog hebben aengefteken, dan die tot Aken gecompoſeert wiert.

Maer om van d'oprechtigheydt deser Declaratie bequaeme te oordeelen, en op dat'et blycke hoe verre het Hof van Engeland d'insichten van het gemelde Tractaat onderhouden heeft, begeeren wy dat de Leſer reflectie nemt op de naſvolgende aenroeringen, daer wy niet wijdloopig van deren

en behoorden sengesien te werden alsoen enckel Tractaat, hoewel op verscheiden plaetsen en
tijden menanden daer na gelooten; over sulx kan het Hoff van Engelandt niet pretenderen het
Tractaat tot Aken na gekomen te hebben, ten sy dat ly op dien selfden tijdt konnen doen blijken,
dat ly de *Triple Aliansie* niet en hebben gevioleert, en het rechtē eynde daer van een haer kant
hebben nagekomen. Wijders is te noteren dat et sijn Majesteyt van Groot-Brittannien was die
gemelde Alliantie voorsloegh, hebbende tot dien einde *Sir William Temple* aen ons gesonden, die
ernstelijck by ons aendrong, om aen te spannen met den Koning sijnen Meester, tot stuytinge van
den voortgang der Franche Legers, en tot herstellinge van de ruste des Christendoms, een
macht te bepaalen, welcke aen alle haere Nabuuren soo veel jalouzye veroorsaecke.

3. Dat wy door de krachtige argumenten van gemelde *Sir William Temple* overwonnen zijnde,
al wat hy van Ons begoerde toestondē: doch gelijck wy niet anders en kondē dan voorſien
dat fulck een Alliantie Vrankrijck sou verbitteren en met quade consequentien vergefelschap
mocht gaen, begeerden wy op dien selfden tijdt, tot onser beter verſeeckering, Ons nauwer met
Engelandt te vereenighen, en flooten met haer een defensieve Ligue, welcke wy nooit, zedert
des Konings restauratie, dan op die tijdt kondē bekomen: niet eens denckende dat daer op
eenigh gevaer konde volgen, in aen te spannen met sijngemelde Majesteyt, en Ons te schicken na
sijn begeerten.

4. Dat op dien selfden grondt, toen Sweden geadmitteert wiert in de zelfde Alliantie, die
daer van daen de naem kreegh van *Triple*; in het tweede en derde Artikel met uytgeductke
woorden gestipuleert wiert, datter, om deze Alliantie op een vaster fondament te stabilieren;
tusschen de over-een-komende partyen een bondige en sincere vrientſchap altijdt gehanthaeft
sou worden, en dat om die te cultiveren, en metter daet, en in sinceriteyt t'onderhouden, ider
een der voornoemde bontgenoten malkanders heyl en voordeel sou behertigen, en voor zoo veel
in hun vermoogen was, van alle schade en gevaer bevryen; tot welck eynde oock alle de Tracta-
ten en wederzijdsche verbintenissen in hun geheel zouden worden bewaert en ongeschonden
blijven. En in het 5 Articul wiert'er by gevoeght, dat in geval de voornoemde goede intentien
der geconfedereerde by eenige andere Staet ofte Koning niet wel opgevat mochten worden, en
dat daer over eenige der geconfedereerden eenigh onheyl ofte Oorlogh mochte overkomen,
d'andere twee zouden gehouden zijn, met alle mooglyke vigeur hem ter zee en telande t'affi-
steren, en haere Auxiliare Benden niet t'huis t'ontbieden, al eer sy hem vergoedinge gedaen
hadden, en het gevaer over was.

Nu vragen Wy de Instellers van het Manifest, of sy met de *Franſen* verlof te geven, om in *Engelandt*,
Scotlandt en *Yerlandt* foo l'erk te werven, (daar ly wel wisten dat ly t' op ons gemunt hadden) Ons heyl en
voordeel, gelijck sy verplicht waeren, begolten te bevorderen? Of hun secrete Intrigues met de *Franſen*, en
Verbitenissen die sy met gemelde Kroon hadden, sy, soos als sy 't noemen, cultiveren de sincere vriendſchap
die sy Ons hadden belooft? En hoe veer haare comportement in de Hoven van *Sweden* en *Brandenburg*, was
over-een-komende met de verplichtingen daar sy sich mede verbonden hadden, om ons te preferven of te
behoeden, loo vele hurn moglyck was, van het gevaer dat ons dreyghde: en ten laetsten, of ly haer selven in-
beelden dat sy de *Defensieve Ligue*, met Ons gesloten, jeerlijc hebben volbracht, door met Ons, de eerste
van allen, te breken, sonder enige provocatie aan Onse kant?

Maar het en is niet alleen een opſicht van Ons, dat het Hoff van *Engelandt* de *Triple Aliantie* niet en heeft
geobſerveert: Sy hebbene in andere opſichten en by andere voorvalen al immers soo weynig geacht. Hoe-
wel dan, volgens het 7de Articul van het Tractaat tot Aken, alle Koningen, Potentaten en Princen, recht
hadden hunne garantie te geven, tot naercominghe van ghemelde Tractaat, dat is met andere woorden,
om in de *Triple Aliantie* te treden, waar in het selfde alrede had gecontracteert geweest; en dat de Sollicitant
van t' voorname Tractaat, de Koning van Groot-Brittannien, (terwijl dat sijne Ministers andere gedachten
hadden) verscheide *Duyfſche Princen* had verſocht om in de selfde Alliantie te treden: niet-te-min, toen de
Kayzer namaels daar toe begeerde geadmitteert te worden, waeren de Persuatiën der Franſen soo krach-
tig, dat sy 't in *Engelandt*, na voorgaande belofte, affloegen; en het voornoemde Hoff begoft te vermoeden,
dat sy de Vrede al te wel bevestigt souden sien, (verre van daar, van in hun eerſte yver te volharden) en de
maintneringe van de reputatię van een Ligue, van haer eerſt zijnde af komſtigh.

Eyndelyk, nadema dat het voornaamste insicht der *Triple Aliantie* was, om de Vrede in't Christendom
waft te stellen, en dat de jalouſie, door de grootheit van *Vrankrijck* in verscheide Princen veroorfaakt, tot deſe
onder-

ondelinge vereeniginge aanleidinge had gegeven, en dat sulks in 't besonder het Hoff van Engelandt bewogen had om daar de eerste opening van te doen, loo-konde het voornoemde Hoff niet opendlijker om vrees stooten al wat sy te yoren hadden gedaan, nochte de *Triple Alliance* directelijker violeren, dan met het ganstich Christendom, gelijk sy gedaan hebben, in een lichte vlam te stellen, en met soo grooten yver voor te staan der Wapenen van een Prins, in wien te deprimieren of onderdrucken, sy etlycke Jaaren roemluchthigh waere geweest.

En nu, na all' het verhaalde 't welk Wy verhoopen dat voor ieder onpartijdig ooge sal blijken, dat Wy d'on-edelmoedige licentie onser Weder-partyen niet en hebben gebruikt, in assurant vast te stellen al wat tot hun voornemen dient, sonderde minste schijn van waarheit van sulks 'ondersteuenen: Maar Wy hebben ons selven strictelijker bepaalt en nauw gehouden aan de Materie van daat; gejustificeert met authentieke Originelen, en met sich voerende een onversadelijke Selfs-demonstratie,) beroepen Wy ons op de gantsche Werelt, of' er iets aan onse kan geschiet zy, 't welk niet waarheit geisef magh wordende zijn een intracie of inbreuk van het laatste Tractaat tot Breda, en de H. *Triple Ligue*, soo religieuselyk ingetreden, tot d'algemeene onderhoudinge van de Vrede, en behoudens van ganstich Europa; En alhoewel dat Wy, door de goedertierenheit Gods, die miraculeuslyk de desseinen onser Vyanden gefuit heeft, tegenwoordigh in een standt zijn, van ons selven te defenderen, (gesaementlyk met onse Geallieerden, met dewelke Wy naeuw vereenigt zijn,) en hebben geen oorsaak om te wanhopen, of onse Wapenen sullen altijd vergeselschap gaan met dat succes, 't welk de rechtvaardige Godt doorgaans verleent aan soo een gerechtige saak; nochtans altijd bereidt zijnde, om ons immer en altoos te voegen na de gewenschte middelen om Vrede te bekommen met alle onse Nabuuren; en hebbende noch particulerder inclinatien, om alles aan te gaan, dat tot aanleidinge mocht dienen van een recht verstandt met het *Koninkryk van Engelandt* (welks vrientschap Wy ernstelijc begeeren, en immer sullen achten voor de grootste Zegen in de Werelt,) Soo is 't, dat Wy alhier in d'eenvoudigheit onser herthen, en uyt een vertrouwen op onse eigen oprechtigheit, de sinceriteit van dese onse defensie, submitteeren het oordeel van d'Engelsche Natie in 't algemeen, en noch meer in 't byzonder aen het hooge en eerwaerdige Hof van 't Parlement, als representanteerde het gantsche Lichaem der Natie, welcke wy met allen gewilliglyk tot volkommen Arbitrateurs van alle d'ongeluckige verschillen tusschen het Hof van Engelandt en Ons willen stellen; maer souden het ook rekenen voor den allerspoedigsten stap toereengeluckige accommodatie, by aldien dat sy (die toegetaen moet worden de beke Rechters van dese Controversie te zyn) de moeyte wilden nemen, om recht onderscheid te maecken tusschen het ware interest van die Natie (welcke sy representeeren) en de artificiele of konstige loosheden en pretexten van sommige weinig quaetardige Menschen, dewelcke (om eenige valsche voornemens van hun eigen, zeer weinig over een komende met den plicht, die sy zoo Gode als hun Vaderlandt schuldigh zyn) dezen Oorlog hebben gepractiseert, siende op insichten alsoo verderflik voor Engelandt als dezen Staet.

E Y N D E.

